

IDEA WYSTAWY „DZIKA POLSKA”

czyli o kluczowych problemach ochrony przyrody i wykorzystania turystycznego wyrobisk podolomitowych w Suchej Górze

IWONA KUKOWKA, RADOŚLAW ŚLUSARCZYK · PRACOWNIA NA RZECZ WSZYSTKICH ISTOT

”

W celu ochrony zimowiska nietoperzy wyodrębniono strefy specjalnej troski. Są to m.in. Stanowisko Dokumentacyjne Blachówka i kamieniołom Bobrowniki.

DR GRZEGORZ KŁYS

G. Kłys i in., Ochrona i możliwości zagospodarowania unikatowego w skali europejskiej ekosystemu przyrodniczego – Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie. Badanie liczebności i składu gatunkowego zimujących nietoperzy. Rozpoznanie miejsc wlotu. Analiza mikroklimatyczna. Metody zabezpieczeń i ochrony, 2007, s. 63.

Założenia Kampanii „Dzika Polska” (realizowanej od 1994 r.):

- » identyfikacja i archiwizacja obszarów najcenniejszych przyrodniczo w Polsce oraz zagrożeń mogących wpłynąć na utratę wartości przyrodniczych tych obszarów („Mapa Dzikiej Polski”)
- » działania na rzecz ochrony miejsc cennych przyrodniczo (interwencje przyrodnicze i Sieć Strażników Miejsc Cennych Przyrodniczo)
- » budowanie społecznej świadomości w kwestii znaczenia i wartości obszarów cennych przyrodniczo (wystawa fotografii)

ORGANIZATORZY:

Pracownia
na rzecz
Wszystkich
Istot

PATRON MEDIALNY:

**DZIKIE
ŻYCIE**

miesięcznik
o ochronie
dzikiej przyrody

FINANSOWANIE:

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

www.pracownia.org.pl

Wyroby podolomitowe w Suchej Górze:

1. Kluczowy obszar dla funkcjonowania Ostoi Natura 2000 „Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie” (2. co do wielkości zimowisko nietoperzy w Polsce: 10 gatunków ściśle chronionych, w tym: 2 z Polskiej Czerwonej Listy Zwierząt i 3 z załącznika II DS). Przez otwory w wyrobiskach do podziemi dostaje się 95% nietoperzy, a ekosystemy powierzchniowe to miejsca ich żerowania.
2. Studium sukcesji naturalnej: zbiorowiska roślinne (gatunki z międzynarodowych Czerwonych List Roślin) i siedliska chronionych zwierząt, w tym owadów występujących na Górnym Śląsku tylko tam.
3. Obszar Głównego Zbiornika Wód Podziemnych o wysokiej wartości (Gliwice 330 – klasa B).
4. Obszar sąsiadujący z rezerwatem przyrody „Segiet”.
5. Znajdujące się w granicach i sąsiedztwie wysokiej wartości turystyczno-rekreacyjnej obiektów geologicznych i zabytkowych.

ORGANIZATORZY:

Pracownia
na rzecz
Wszystkich
Istot

PATRON MEDIALNY:

**DZIKIE
ŻYCIE**

miesięcznik
o ochronie
dzikiej przyrody

FINANSOWANIE:

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

www.pracownia.org.pl

Obecnie na obszarze wyrobisk:

- » budowane jest osiedle ponad 30 domów jedno- i wielorodzinnych (w części na obszarze otuliny rezerwatu); w planach budowa osiedla ponad 100 domów, pawilonu handlowo-usługowego, przychodni, garaży oraz kolejnego ośrodka narciarskiego w sąsiednich wyrobiskach,
- » działa i rozbudowuje się ośrodek sportowy Dolomity Sportowa Dolina organizujący uciążliwe dla środowiska imprezy (głośne koncerty, imprezy masowe, rajdy terenowe).
- » W świetle najnowszych badań obecna „Zabudowa ograniczyła powierzchnie dotychczas użytkowanych przez nietoperze żerowisk” oraz poprzez swe funkcjonowanie może negatywnie wpływać na ich aktywność życiową i rozrodczą (dr Tomasz Postawa)*.

* T. Postawa, Ocena wpływu inwestycji: „Budowa osiedla domów jednorodzinnych wolnostojących” na obszar terenu chronionego obszaru Natura 2000 – Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie, 2008, s. 7.

ORGANIZATORZY:

Pracownia
na rzecz
Wszystkich
Istot

PATRON MEDIALNY:

**DZIKIE
ŻYCIE** miesięcznik
o ochronie
dzikiej przyrody

FINANSOWANIE:

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

www.pracownia.org.pl

- » Trwają procedury administracyjne zmierzające do wprowadzenia zmian do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania oraz uchwalania planu zagospodarowania przestrzennego w Bytomiu.
- » W wyniku bardzo silnej presji inwestycyjnej zachodzi wysokie prawdopodobieństwo zmiany obecnej funkcji gospodarczo-społecznej w postaci przeznaczenia na cele rekreacyjno-przyrodnicze wyrobisk **na funkcje związane z dopuszczeniem dalszej zabudowy** mieszkaniowej oraz inwestycji inwazyjnej i masowej turystyki.

„*Proponuję następujące wnioski i zalecenia: pozostawić wyrobisko powierzchniowe kamieniołomu sukcesji naturalnej, z wyjątkiem prac niezbędnych dla utrzymania otworu wlotowego (...) zabronić jakichkolwiek prac ziemnych.*

PROF. DR HAB. BRONISŁAW WOŁOSZYN

B. Wołoszyn, Ekspertyza chiropterologiczna dotycząca wpływu przedsięwzięcia pn.: „Rewitalizacja terenu przemysłowego (byłego kamieniołomu) poprzez adaptację na ośrodek sportowo-rekreacyjny, w tym stok narciarski z zapleczem usługowym” na możliwości utrzymania właściwego stanu ochrony gatunków i siedlisk, dla których wyznaczono specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000: Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie, 2006, s. 10.

ORGANIZATORZY:

Pracownia
na rzecz
Wszystkich
Istot

PATRON MEDIALNY:

**DZIKIE
ŻYCIE**

miesięcznik
o ochronie
dzikiej przyrody

FINANSOWANIE:

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

www.pracownia.org.pl

Zmiana obecnej funkcji rekreacyjno-przyrodniczej wyrobisk na funkcje związane z dopuszczeniem dalszej zabudowy mieszkaniowej oraz inwestycji inwazyjnej i masowej turystyki, stać będzie w jawnej sprzeczności z:

- » planami i strategiami zagospodarowania kraju, województwa i miasta Bytomia
- » krajowym i wspólnotowym prawem ochrony przyrody
- » zasadami zgodnego współżycia człowieka z przyrodą

„Działania kompensacyjne nie są w stanie wynagrodzić zmian w środowisku wprowadzonych przez realizację inwestycji. Należy się spodziewać zwiększonej śmiertelności nietoperzy poprzez bezpośredni wpływ oraz poprzez zmiany w faunie owadów.

DR TOMASZ POSTAWA

T. Postawa, Ocena wpływu inwestycji: „Budowa osiedla domów jednorodzinnych wolnostojących” na obszar terenu chronionego obszaru Natura 2000 – Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie, 2008, s. 10.

ORGANIZATORZY:

Pracownia
na rzecz
Wszystkich
Istot

PATRON MEDIALNY:

**DZIKIE
ŻYCIE**

miesięcznik
o ochronie
dzikiej przyrody

FINANSOWANIE:

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

www.pracownia.org.pl

Artykuły prawa, które zostaną złamane, podczas dopuszczenia do dalszego zagospodarowania wyrobisk podolomitowych:

1. **Cel strategiczny nr 4** „Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” – kształtowanie struktur przestrzennych oddziałujących hamująco na utratę istotnych i cennych elementów środowiska przyrodniczego.
2. **Pkt 3.3.1.12, pkt 3.3.1.3, pkt 2.2.1** „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego”, gdzie obszar ten przeznaczony jest dla funkcji zagospodarowania w kierunku rekreacyjno-przyrodniczym i wymagającym rewitalizacji w kierunku przyrodniczym; jako obszar ochrony terenów otwartych tworzących powiązania z regionalnym systemem przyrodniczym oraz obszar ochrony zasobów wód Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

ORGANIZATORZY:

Pracownia
na rzecz
Wszystkich
Istot

PATRON MEDIALNY:

**DZIKIE
ŻYCIE**

miesięcznik
o ochronie
dzikiej przyrody

FINANSOWANIE:

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

www.pracownia.org.pl

Przesłanka polityki ekologicznej Wspólnoty Europejskiej – zasada przezorności: jeśli istnieją jakieś wątpliwości co do skutków dla środowiska, to wątpliwości te należy rozstrzygać na korzyść środowiska.

3. **Art. 6(2) Dyrektywy Siedliskowej**, zgodnie z którym kraje członkowskie UE zobowiązują się do podjęcia działań w celu uniknięcia pogorszenia stanu siedlisk i gatunków oraz uniknięcia płoszenia gatunków, dla ochrony których wyznaczono obszary „Natura 2000”. Zagospodarowanie tego obszaru zaprzeczy 3 fundamentom dopuszczalności przedsięwzięć mogących negatywnie oddziaływać na środowisko obszaru Natura 2000, gdyż:
- » w planowanej inwestycji są możliwe warianty alternatywne
 - » nie występują wymogi nadrzędnego interesu publicznego
 - » nie jest możliwa kompensacja adekwatna do charakteru i skali negatywnych oddziaływań

Planowane inwestycje nie spełniają ani jednego z tych warunków: możliwe są bowiem ich warianty alternatywne, inwestycje nie służą interesowi publicznemu, jak również nie jest możliwa odpowiednia kompensacja przyrodnicza.

4. Zapis 33. ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, gdzie zabrania się podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000.

”

Prace, których wykonanie przewiduje inwestor (...) spowodują daleko idące zmiany grożące wręcz zniszczeniem istniejącego ekosystemu „in statu nascendi”.

PROF. DR HAB. BRONISŁAW WOŁOSZYN

B. Wołoszyn, Ekspertyza chiropterologiczna dotycząca wpływu przedsięwzięcia pn.: „Rewitalizacja terenu przemysłowego (byłego kamieniołomu) poprzez adaptację na ośrodek sportowo-rekreacyjny, w tym stok narciarski z zapleczem usługowym” na możliwości utrzymania właściwego stanu ochrony gatunków i siedlisk, dla których wyznaczono specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000: Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie, 2006, s. 8.

ORGANIZATORZY:

Pracownia
na rzecz
Wszystkich
Istot

PATRON MEDIALNY:

**DZIKIE
ŻYCIE**

miesięcznik
o ochronie
dzikiej przyrody

FINANSOWANIE:

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

www.pracownia.org.pl

Negatywne oddziaływanie zabudowy na gatunki i siedliska podlegające ochronie:

- a) prowadzenie prac zmiennych może spowodować zamknięcie dużej populacji nietoperzy w podziemiach i **zmiany w mikroklimacie podziemi**, a w konsekwencji zwiększoną śmiertelność tych zwierząt (B. Wołoszyn, 2006; G. Kłys, 2007; T. Postawa, 2008),
- b) dalsze **ograniczanie bazy pokarmowej**, czego konsekwencją może być zmniejszenie zasobów tłuszczu gromadzonego przez te zwierzęta przed zimą i ostatecznie zwiększenie ich śmiertelności (B. Wołoszyn, 2006; T. Postawa, 2008),
- c) **hałas i oświetlenie** powodować będą płoszenie nietoperzy opóźniając ich wylot na żerowiska (Shirley i in., 2001), wpływać będą na owady stanowiące bazę pokarmową nietoperzy, będą miały negatywny wpływ podczas okresu godowego (T. Postawa, 2008)*.

ORGANIZATORZY:

Pracownia
na rzecz
Wszystkich
Istot

PATRON MEDIALNY:

**DZIKIE
ŻYCIE**

miesięcznik
o ochronie
dzikiej przyrody

FINANSOWANIE:

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

www.pracownia.org.pl

Dalsza zabudowa obszaru wyrobisk podolomitowych odbierze możliwości ich społecznego wykorzystania poprzez:

- » budowę elitarnego, zamkniętego osiedla domów jedno- i wielorodzinnych, która spowoduje degradację wartości przyrodniczych tego obszaru oraz utratę rekreacyjnych wartości otwartych terenów zielonych wokół aglomeracji,
- » narastanie konfliktów na linii nietoperze – ludzie (w tym wpływ na zwiększenie śmiertelności tych zwierząt, ograniczenie ich naturalnych siedlisk i żerowisk, zwiększenie prawdopodobieństwo wystąpienia wścieklizny).
 - w Warszawie w jednym tylko sezonie przyniesiono do kliniki dla nietoperzy ponad 120 tych zwierząt – w tym 2 były chore na wściekliznę,
 - w Europie udowodniono kilkanaście przypadków przeniesienia wścieklizny z nietoperza na człowieka (B. Popczyk i in. 2003)*.

* B. Popczyk i in., *Funkcjonowanie Kliniki dla nietoperzy w Warszawie. Materiały Konferencyjne*, XVII OKCh, 2003, Janów Lubelski: 13

ORGANIZATORZY:

Pracownia
na rzecz
Wszystkich
Istot

PATRON MEDIALNY:

**DZIKIE
ŻYCIE**

miesięcznik
o ochronie
dzikiej przyrody

FINANSOWANIE:

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

www.pracownia.org.pl

W świetle:

- » prawa krajowego i wspólnotowego,
- » krajowych i wojewódzkich strategii i planów zagospodarowania,
- » wyników badań naukowych,
- » specjalistycznych ekspertyz,
- » oraz poszanowania zgodnego współżycia ludzi i przyrody,

niemożliwym jest dopuszczenie jakichkolwiek form zagospodarowania podmiotowych wyrobisk w kierunku zabudowy jedno- i wielorodzinnej, gospodarczej i przemysłowej oraz inwestycji inwazyjnych form turystyki masowej mogącej wpływać negatywnie na środowisko.

Obszar wyrobisk należy więc zabezpieczyć tak aby mogły trwale spełniać swe funkcje społeczne oraz służyć ochronie przyrody.

ORGANIZATORZY:

Pracownia
na rzecz
Wszystkich
Istot

PATRON MEDIALNY:

**DZIKIE
ŻYCIE**

miesięcznik
o ochronie
dzikiej przyrody

FINANSOWANIE:

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

www.pracownia.org.pl

Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot

- » działamy na rzecz obrony dzikiej przyrody
(Puszcza Białowieska, Dolina Rospudy, ochrona dużych drapieżników i korytarzy migracyjnych fauny, Tatry i in.)
- » propagujemy filozofię głębokiej ekologii i ideę bioregionalizmu
- » prowadzimy złożoną działalność edukacyjną i wydawniczą
- » wydajemy miesięcznik „Dzikie Życie” – periodyk opiniotwórczy poświęcony obronie dzikiej przyrody

ul. Jasna 17, 43-360 · Bystra k/Bielska-Białej

tel. 033 818 31 53 · tel./fax 033 817 14 68

e-mail: biuro@pracownia.org.pl

www.pracownia.org.pl

Dziękujemy za uwagę
